

N:o 141.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 19 maj 1902.
 — — — — Andra Kammaren den 20 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående kvinnors anställande
 vid yrkesinspektionen.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 23.)
 (Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 37.)

Till Konungen.

I en inom Riksdagen väckt motion har gjorts framställning, afseende att genom dertill förordnade personer, såväl kvinnor som män, måtte åstadkommas en undersökning, vid hvilka industriella företag qvinlig inspektion är behöflig, huru denna bör anordnas för att motsvara sitt ändamål och hvilka kompetensvilkor sökande till inspektrisbefattning bör uppfylla.

I motionen anföres bland annat, hurusom ett för arbetsförhållandenas utveckling under det sistförflutna århundradet väsentligt och karakteriserande faktum vore den inom industrien ökade användningen af kvinnors och barns arbetskraft. Hvad särskildt vidkomme kvinnornas fabriksarbete, lemnade en jämförelse mellan siffrorna från officiella undersökningar i olika land vid olika tidpunkter intet tvifvel derom, att inom arbetaremassan i dess helhet kvinnornas procenttal ökades öfverallt, der någon kraftig rörelse i den industriella verksamheten rådde. Äfven i vårt land hade det industriella kvinnoarbetet redan nått en högst betydande omfattning.

Angående verkningarna af den fortgående ökningen uti kvinnornas delaktighet i den industriella verksamheten kunde visserligen någon osäkerhet och motsägelse märkas hos dem, som härom yttrade sig. I allmänhet uttalades dock starka farhågor för en upplösande verkan på familjen och för osedliga inflytelser samt — såsom dessa inflytelsers både förberedelse och följd — råhet i tal och beteende hos de blifvande mödrarna och uppfostrarinnorna. I afseende härå åberopar motionären en i Tyskland utgifven skrift beträffande hithörande förhållanden.

I samma mån som det industriella kvinnoarbetets omfattning ökades och blicken öppnades för de vådor, som följde dermed, blefve det, enligt motionärens mening, uppenbart, att den offentliga yrkesinspektionen ej kunde undvara qvinliga ledamöter. Till stöd härför åberopar motionären åtskilliga skäl och anför, att man på grund af dem inom flera länder funnit sig föranlåten att vid sidan af de manliga yrkesinspektörerna anställa äfven qvinliga. Så hade skett i Frankrike, Danmark, England, Förenta staterna, Kanada, Holland och Tyskland.

Det ligger i sakens natur, att de funktionärer, som tillsatts att öfvervaka arbetareskyddslagstiftningens efterföljd, till en början endast utgjordes af män. Såsom motionären påvisat, har emellertid det växande antalet barn och kvinnor, som tagits i industriens tjänst, väckt den tanken, att äfven inom yrkesinspektionen qvinnan borde vara representerad. Man har ansett, att en qvinlig inspektör borde bättre än en man förstå de qvinliga arbetarnes behof, hvarjemte man trott, att en lätt begriplig qvinlig tillbakadragenhet skulle kunna afhålla många arbeterskor från att för manliga arbetsinspektörer frambära klagomål öfver vissa slag af missförhållanden. En drifvande kraft i arbetet för beredandet af plats inom yrkesinspektionen för qvinnan har äfven varit den uppfattningen, att en för sitt kall intresserad inspektris skulle kunna utöfva ett ofta behöfligt sedligt inflytande på arbeterskorna.

Flerstädes i utlandet synes qvinlig yrkesinspektion med fördel tillämpas. Det vill synas, som vårt land bäst skulle kunna hemta föredöme från England och att derstädes vidtagna anordningar med minsta svårighet skulle kunna efterliknas i Sverige. I England har man börjat i liten skala och så småningom utvecklats institutionen, som åtminstone ännu under år 1899, efter sex års tillvaro, hade den formen, att inspektrisernas verksamhet icke begränsats till särskilda distrikt, utan omfattade hela landet. Riksdagen förbiser icke, att de länder, der qvinnans aktiva deltagande i yrkesinspektion hunnit längst, hafva en mera omfattande yrkeslagstiftning än vårt land, och att följaktligen ett större antal arbetare och arbeterskor

der står under denna lagstiftnings skydd. Ej heller har det undgått Riksdagens uppmärksamhet, att äfven en del andra förhållanden hos oss kunna vara annorlunda. Som ett ovederläggligt sakförhållande kvarstår dock, att äfven i Sverige ett stort antal qvinnor och minderåriga äro anställda i industrielt arbete, och ifrågasättas kan, om icke en qvinna skulle ega skarpare blick än en man äfven för de minderåriges behof.

Den invändningen kunde möjligen göras, att vårt land ej egde nödig tillgång på qvinliga krafter med lämplig utbildning för befattning såsom yrkesinspektis. Dervid må dock erinras, att, på sätt kommerskollegium i afgifven framställning om ökning af yrkesinspektionens personal uttalat, tillsynen öfver meddelade bestämmelser i fråga om minderåriges och qvinnors användande till arbete i industrielt yrke i de allra flesta fall ej förutsatte någon större teknisk erfarenhet.

Såsom af det anförda framgår, finner Riksdagen en sådan undersökning, som motionären föreslagit, böra företagas, på det att, när fråga blir om ytterligare förstärkning af yrkesinspektionens arbetskrafter, det må vara utredt, huruvida icke äfven i vårt land qvinnans hjälp må kunna tagas i anspråk för ifrågavarande uppgift; och då frågan på det närmaste berör qvinliga intressen, torde icke vara olämpligt att, i enlighet med motionärens förslag, bereda tillfälle äfven för den qvinliga sakkunskapen att göra sig gällande vid den föreslagna utredningen.

På grund af hvad nu uttalats får Riksdagen anhålla, det Eders Kongl. Maj:t ville låta undersöka, huruvida och vid hvilka industriella företag qvinlig yrkesinspektion är behöflig, huru denna bör anordnas och hvilka kompetensvilkor sökande till inspektrisbefattning bör uppfylla, samt att Eders Kongl. Maj:t derefter ville till Riksdagen aflåta den framställning, som undersökningen kan föranleda.

Stockholm den 20 maj 1902.

Med undersåtlig vörndnad.